

КУЛТУРНИЯТ МАРКСИЗЪМ

„...Културният марксизъм, или както е наричан през 1930-те „Културен болшеvizъм“, е малоумна конспиративна теория, произхождаща от н*цистка Германия...“

Благослав Михайлов

Независимо от това дали си ляв или десен, дали си интелектуалец или експерт по нещо, което ти си избрал, дали си в Европа или – в частност – в България, отхвърлянето на установени като истина факти може да се прави само по сериозен начин. Не може нещо да не ти харесва – и това да е единствената причина, поради която можеш да го обявиш за измислица, спекулация, конспиративна теория или убеждение на людоеди.

Културният марксизъм е реалност от около 100 години и неговото развитие във времето е проследено както от политическата теория, така и от практичното познание в областта на съвременните политически системи.

1. За родоначалник на културния марксизъм се приема италианският социалист Антонио Грамши, завършил живота си в затворите на Мусолини, но оставил значимо теоретично наследство – най-известното му произведение е „Затворнически тетрадки“. Грамши отхвърля теорията и практиката на „диктатурата на пролетариата“ и масовите престъпления на болшевишкия режим в Русия след октомври 1917 г. Грамши смята, че победата на пролетариата над буржоазията и капиталистическата система трябва да се осъществи чрез „обсада на крепостта на реакцията“ и победата на социализма е възможна чрез победа на „пролетарските ценности и култура над културата на буржоазното общество“. Половин век по-късно неговата визия е поставена в основата на т.нар. „еврокомунизъм“ – западноевропейско движение за частично откъсване от тоталитарните практики на съветския болшеvizъм.

2. След разрива на своите отношения с метрополията на световния комунизъм – Москва, Мао Цзедун също поема пътя на ревизиране на класическия „марксизъм-ленинизъм“. Китай е страна с огромно бедно селячество и нищожни по мащаб групи „пролетариат“. Мао търси основания за глобална властова проекция на Пекин и твърди, че западният пролетариат се е „обуржоазил“, а истинската революционна сила е селячеството от Третия свят (водено от самия Мао, разбира се). Първия срещу Третия свят е основното противоречие на епохата, сменило старото противоречие „буржоазия – пролетариат“.

3. От края на 30-те до младежката революция от края на 60-те години на 20 век немски философи от т.нар. Франкфуртска школа, емигрирали в Америка, създават нова радикална социална и политическа теория, преследваща синтез между възгледите на Маркс и на Фройд. Херберт Маркузе приема тезата за „обуржоазяването“ на „пролетариата“ и утвърждава нов революционен синтез – бунта на потиснатите от западната капиталистическа цивилизация малцинства. Тези малцинства са постколониални – от Третия свят, феминистки – въпреки, че по-добрата половина от човечеството е именно половина, а не малцинство. Младите хора – разбунтували се през 68-ма, докато не се „обуржоазиха“ и те няколко години по-късно. Всички потиснати малцинства – етнически, социалноикономически, сексуални, субкултурни... Всички, които се чувстват дискомфортно в границите на господстващата обществена КУЛТУРА. Определението се разпростира и върху най-дълбоките психологически – екзистенциални дискомфорти на личността в едно общество на „репресивна толерантност“ (Х. Маркузе). Идеите на франкфуртските философи навлизат дълбоко в американската – западната академия и овладяват мисленето на 3-4 поколения западни елити, чиито възгледи днес доминират официалните политически доктрини на неолибералното общество на Запад (ето още една „измислица“ – „неолиберално“). Капитализмът оцеля, но „революцията“ намери нов враг – културата, традицията, самото съществуване на господстващия „бял токсичен мъжкар“ и неговата цивилизация...

4. През 90-те години на Запад се разгърна нова вълна на граждански движения, породени от масовото актуализиране на социални, екологични, духовни ценности и обществени визии. Новите социални движения се основаваха на нови социални възгледи и теории, част от които напълно се вписват в радикалната традиция на „контракултурата“ и „новата алтернатива“ на потиснатите малцинства. Западният свят сякаш престана да се дели на „малцинство и мнозинство“ и възприе социална структура и визия на

многообразни и активно конкуриращи се малцинства. Третата вълна феминизъм се превърна в значима част от тази нова ценностна – културна вълна. Свободният избор на полова идентичност зае централно място – заедно с постколониалната теория и екологичната алтернатива – в опитите за „деконструкция“ не просто на обществената реалност, но и деконструкция на човешката биологична реалност. Естествените полови различия са инструмент за властова репресия на „токсичния мъжкар“ – деконструираме ги в прехода от пол към род (*gender*), който произволно се избира от всеки индивид – дори ежедневно, ако е необходимо.

5. Като идеологическа визия „мултикултурализъм“ е в основата на един модел за обществена трансформация, който деконструира „ретроградния национализъм“ и неговия носител – националната държава. Тази идеологическа конструкция не уточнява с какво може да се замени националната държава – общата идея е глобално човешко братство, но институционалната конструкция на подобно братство е също толкова мъглява и нереалистична, колкото и визията на Карл Маркс за бъдещия комунизъм, в който „свободното развитие на всеки ще бъде предусловие за свободното развитие на всички“.

Заклучение: Изчерпването на политическия модел на социалдемократията поради пълна осъщественост – в системата на постиндустриалния капитализъм, както и рухването на тоталитарния комунизъм, доведе левицата в състояние на дълбока криза. Трансформирането на класическата лява доктрина за социалноикономическото неравенство и класовото господство като основания за антикапиталистическа революция, в една нова лява доктрина за преодоляване на репресивната цивилизация на господстващия бял мъжки Запад, е основния път за възраждане на левицата през 21 век. Основният патос на тази трансформация е замяната на икономическите аргументи с аргументите на културната власт – „културната репресия“, заменяща „класовото потисничество“. От тази гл. точка понятието за „културен марксизъм“ е не само легитимно – теоретично и политически – но е и необходимо за да бъдат познати вътрешните механизми и целеполагане на тази нова вълна на модерната – постмодерната западна левица. Връзката с някакъв „н*цизъм“ е свръхпериферна и безсъдържателна по отношение на подобно познавателно – теоретично и политическо усилие. Това, че десни радикали като Брейвик употребяват това понятие не може да бъде аргумент за канселирането му. Брейвик употребява и други думи – всички ли да канселираме? Мотивът за употребата на подобен плитък аргумент – „културен марксизъм няма“ – е

прозрачен: Не се състезавайте, не се борете политически с нас, защото ние не съществуваме... Съществувайте, съществувайте. И ще трябва да се конкурирате с други визии за настояще и бъдеще. За съжаление кризата на политическото в нашата съвременност не е само вляво – тя е и в дясно... Но това е друга тема за разговор.